

Культура і Побут

№ 35

Неділя, 13-го вересня 1925 р.

№ 35

Увагу культоосвітній праці сільській.

Літній канікулярний період в містах зачіпуються. Розпочалася енергійна підготовка до осіннього і зимового сезону на всіх діллях куль-освітнього фронту. Поширяють працю клуби, що дали більш втігнути робітництво в клубне життя, в різких гуртках при клубах засновані, поповнюються бібліотеки новою радянською книжкою. Ідеєю до організації для обслуговування робітництва мандрівної «живої газети», як однієї з форм театральної куль-освітньої праці. Утворюється сітка державних міських театрів. За планом Головного освіті вже кожне значене окружнє місто буде мати театр. Зріст професійності радянських країн, зміцнення народного господарства взагалі, і разом з тим поглиблення бюджета робітника, як бачимо, відроджено спричинило до відновлення й поглиблення куль-освітньої праці.

Наступний сезон на цьому поїзді, очевидно, буде рекордним по розгортаєнню й поглибленню праці. Кіно-сесії треба зробити приступами і для мешканців глухих закутків. Театральну справу на селі, вона ж надбадь сельбудам і хатам-читальням треба вжити заходів до підвищення членства. Цього можна досягти, очевидно, добре налагодженю працю кожного осередка, поповнення бібліотек новими книжками й газетами. Не зважив буде тут і стінна газета.

Кіно-сесії треба зробити приступами і для мешканців глухих закутків. Осередками куль-освітньої праці на селі виявляються сельбуди та хати-читальні.

Робота цих осередків значно розвинулась за останній рік. Зросла кількість їх, побільшилося членство, почали працювати гуртки, стали поповнюватися бібліотеки новими книжками, шириться виставки й ярмарки.

Проте, коли придивимось до цих досягнень і до куль-освітніх потреб сільських, то доведеться відзначити ще незначний розмір їх.

Сільська маса ще далеко не втягнута в життя цих осередків. Кілька сот тисяч членів хат-читальень і сельбудів—це замалій відсоток на десятки міліонів мешканців сільського коросного населення.

Хати-читальні, переважний відсоток мають ще старі книжки, і для обслуговування нового сільського читача замало покованих новим книжками, радянськими.

Виставки й концерти хоча й ширяться, але відсутні їх літературні, бо сільські театральні колективи, що існують при сельбудах, по-

Г. К.

Мистецька професійна освіта на Україні.

Заги ліній стани мистецької освіти.

І МЕРЕЖА ХУДОЖНИХ ШКОЛ.

Мистецька фахова освіта розвивається у часі з деяким запізненням проти інших галузей професійної освіти. Явніше природне. Спочатку задоволення найгостріших потреб народного господарства, а потім розвиток культури життя в цілому й мистецького зокрема. Поруч зі зростом господарства і загального добробуту країни, мистецтво зараз притягає до себе все більш увагу з боку широких кол радянського суспільства. Питання нового побуту, підняття загальній культурності населення, перозривно сполучені з поширенням мистецтва в масах робітництва та селянства. Потреба в художниках, що понесуть своє уміння в театрі, на вулиці під час революційних свят, в художніх гуртках робітничих клубів, сельбудів, хат-читальень, в труп-школі, внесуть мистецький елемент в процес виробництва річей широкого вжитку, зростає невідино. Тому зростає увага до художньої професійної освіти як в центрі так і на місцях, збільшують кредити, хоча і в дaleкі недостаточному розмірі. Зарах між масою низку досить скільких художніх профшкол та ВУЗів, що в недалекому майбутньому значно збільшать кадри кваліфікованих робітників мистецтва. Професійні художні школи ростуть в супроводі численних студій та художніх гуртків при робітничих клубах, де керівниками дуже часто є студенти Худ. ВУЗів.

Менш інтенсивно ростуть й розвиваються художні гуртки на селі, за браком керівників, але стреміння і самодіяльність в цьому напрямку виявляються може не менш як у місті.

Що до окремих галузей мистецької освіти, найбільш поширені й найбільш хутко зростають музичні школи та ВУЗи. В 24-25 учб. році в музичних профшколах України (12 шкіл) було разом близько 3000 учнів, в музичних школах (5) до 1300 і в Музичніх інститутах до 550 студентів. Крім того на музичних курсах до 1300, та кількома числами в різких зареєстрованих і незареєстрованих приватних профшколах, що в цьому складу теж є сотні учнів. Таким

нових форм впліву на глядача. Театральні ВУЗи не повинні забувати про це, й мають стежити за природної переродженням драматичної форми. Отже певною мірою, свіжі сили, які будуть вилукнені нашими драматичними ВУЗами зуміють найти собі місце і там, де в безроботні актори та режисери. Це що торкається міста. Для села ж наші музичні й драматичні школи майже не існують. На село дала політосвітній праці потребі тисячі інструкторів-керівників художніх гуртків, головним чином в галузі драми та музики.

Це що проблема, яку треба, але дуже не легко розірвати. Наші художні ВУЗи і робітні профшколи не мають художні профшколи розташовані переважно в великих містах, куди селяни посилають своїх дітей не можуть, а на селі немає таких фахівців, щоб допомоги молоді підготуватися до спеціальним дисциплінам до художнього ВУЗу. До музичних ВУЗів потрібуется така велика підготовка по фаху, що це значно утрудняє доступ в них, не тільки селянам, а павіт робітникам міст і тому комплектуються вони переважно непролетарським елементом. В драматичні ВУЗи вступ легше, тому тут між спістерією великий зірк кількості студентів пролетарського походження. В більшому училищному році, наприклад, до Київського театрального на 70 душ вступаючих, що зареєстровані до 4/IX, було 35 членів ЛЖМ і 8 членів партії.

В Одеському Кіно-Технікумі з самого його заснування був значний відсоток студентів партійців та комсомольців. Але селянські молоді і в драмузах оракус, про музичні й говорити нічого. Таким чином, не тільки по кількості випущених студентів, а й по своєму соціальному складу музичні та драматичні ВУЗи й профшколи не пристосовані до обслуговування села.

В галузі образотворчого мистецтва розмір й характер професійної освіти ще мало виявлені. Тут найважливіша є проблема звязку мистецтва з індустрією.

Старі художні школи (крім архітектурних та спеціальних художньо-промислових школ кустарного типу) цього питання собі не ставили і готовили «чистих» художників станкового майстрства та скульптури. Художників для текстильного, керамічного, дерев'яного металобробітного і навіть для поліграфічного виробництва не готовили.

Наші художні ВУЗи працюють в напрямку звязку з різними галузями виробництва (Київ, Худ. Інститут), а деякі ма-

ють право прямо цілевим завданням обслуговування тієї чи іншої промисловості (Межигорський та Миргородський Худ. Інститут, Технікум).

Але серед художніх і не художніх кол противінників орієнтації мистецтва на масову продукцію ще дуже багато. А від того, в якій більші ріштається це питання—опреділюється і розмір й характер вимог що до професійної художньої освіти.

Коли ідея необхідності органічного звязку виробництва річей побуту з мистецтвом становить пануючу, потреба в школах образотворчого мистецтва зросте надзвичайно. Тє, що чимало художників-майстрів не мають заробітку, знов і в галузі театру, не є показчиком репродукції художньої сили. Вони, ці художники, крім портрету та пейзажу, нічого не вміють. Від портрета вимагається велика схожість, що не всякому дастися (портрети портрети та більші революційних та громадських діячів; про «фамільні» портрети підуть в буржуазних країнах не дуже дбають, у нас же вони зовсім вийшли з моди).

Трудно таким художникам найти собі роботу, але знов таки, що не пожажкив того, що художникам робити нічого. С плакат, ілюстрація, художні зразки для виробництва, одяглення будинків і т. д., де безліч роботи і дає так мало проявлено ще ініціативи, так мало прямішено здібностей.

Мистецтво, як елемент виховання, ще не досить високо вишив у трудову школу, що ж до школ професійних (індустриальних та хліборобських) його так зовсім немає. Треба грати, що і в цей більш звязку мистецтва (не тільки образотворчого, а взагалі мистецтва) з педагогікою воно має великі перспективи в недалекому майбутньому.

Те зневажливе відношення до мистецьких школ, що виявилось і виявляється іноді й досі, повинно замінитись уважним відношенням і заботою про їх пекучі потреби. Зараз найбільш актуальним питанням, після математичної допомоги мистецьким школам, є питання соціального складу студієнтства в них. Конче потрібно поставити на чергу організації підготовчих курсів при художніх ВУЗах, щоб дати можливість робітникам та селянам доступу і до художньої освіти, як що зроблено для інших галузей народної освіти.

П. Г.—ко.

До організації постійної виставки укрвидань.

Що для цього в УСРР виходить нові й нові відповідно по різних галузях знання.

Український музичний-фаховець за-для повноцінності своєї праці маєтися бути добре підприємцем і з останніми досягненнями свого фаху не тільки в загальному світовому обшарі, але й в українському. Отже потрібна підготовка та підготовчі курсів для поліграфічного виробництва не готовили.

А цього саме нам найбільше зараз і бракує: наша періодична преса хронічно хворіє на бібліографічні розділи.

Наші бібліографічні журнали, вірні едіній журналі «Нова Книга» виходять так несвоєчасно, що назва «журнал» з'являється для цього несподіваною; «Бібліографічні вісти» взагалі бібліографії уважує не віддають наче друкуються вони на Марсі; «Літопис українського друкарства», що видає Всеукраїнська Книжкова Палата? Його другий Всеукраїнський установі належить подбати про збирання всіх видань, що виходять за межами УСРР. Книжкова ж Палата являється скончаним усіх видань.

Дійсно, яка друга центральна інституція мала б проводити такій підрахунок виданий чиєї продукції УСРР, місяць за місяцем по різних специальностях, як не Всеукраїнська Книжкова Палата? Який другий Всеукраїнський установі належить подбати про збирання всіх видань, що виходять за межами УСРР. Книжкова ж Палата являється скончаним усіх видань.

При Всеукр. Книжк. Палаті треба організувати поточні (місячні або тримісячні) виставки нових видань по фахах, щоб фахівці різної кваліфікації як прислід (делегати і т. д.) та і центральні мали научну можливість стежити за нашими новими досягненнями і ззнакомитися з виданнями минулих років.

Такі виставки матимуть велике значення не тільки фаховим інтересом для окремих робітників, а і для процесу полегшення української тим фахівцям-росіянам, що зважили стежити за російськими виданнями і є безпорядними, поки що незнайками, що до українських.

Одне тягне за собою друге: строго-матеріалний чотири кваліфікації спричиняється до широкого розповсюдження серед насінній літературі, останнє не може не спонукати на це видавництва до однієї з повних відсутніх видавництв—Всеукр. Книжк. Палаті на організацію постійної виставок, на разі бюджет Палати виникнеть замахи.

Справа є актуальною і до її реалізації слід приступити негайно.

ВАРВАРА ЧЕРЕДНИЧЕНКО.

Перша Марксиська історія української літератури.

Перед чими нова праця В. Коряка. Нарис української літератури, само перша її частина—«Література передбужуазна», видана ЦВУ.

Історія української літератури знала свої етапи, свої переворотні пункти. Виростаючи з окремих заміток та критичних статтів ще в перший половина XIX століття, вона йшла до все ширіших откладів, аж поки не охопила свій предмет цілком, весь український літературну на протязі тисячі років, включаючи й Київську добу, а територіально і прикарпатську Україну. Близькою такої здатності можна вважати існування «Історії українського письменства» акад. С. Ефремова. Додало тут хіба тільки в останні роки «Історію української літератури» акад. М. Грушевського, що своїм дослідом над народним поезією напишили обсяг нашої словесної творчості, мало не до часів першого комунізму.

Дальшим завданням історії укр. літератури було дійти до всього цього матеріалу з певним методом.

Не то, щоб раніше зовсім не було методичного оброблення матеріалу. Навпаки, зроблено багато. Але це була часткова «філологічна» праця: усталити автентичність творів, точно дослідити життєпис, вивести одного письменника на другого, констатувати існування літературних течій, за останніх часів старався праця над аналізом форм і т. д. Таким чином здобувались надзвичайно пізні наслідки, як наприклад, у вищевказаний праці акад. М. Грушевського. Але метод в змислі охоплення й пояснення явниць з погляду якось сталої теорії історичного процесу був у першому ступені. Спроби були. Ше у С. Ефремова бачимо зманіяни зрозуміти хід історії укр. літератури, яко поступової розвиток національної свідомості, постійним злагоджанням по «правді». Шанків шукав у літературі втілення естетичного принципу. Все це було верифіковано і не охоплювало всіх явниць. Акад. М. Грушевський, висновуючи свою новітню теорію літературного течій, за останніх часів старався над аналізом форм і т. д. Також чином здобувались надзвичайно пізні наслідки, як наприклад, у вищевказаний праці акад. М. Грушевського. Але метод в змислі охоплення й пояснення явниць з погляду якось сталої теорії історичного процесу був у першому ступені. Спроби були. Ше у С. Ефремова бачимо зманіяни зрозуміти хід історії укр. літератури, яко поступової розвиток національної свідомості, постійним злагоджанням по «правді».

Якщо так не можна усталити точкою межі між цими літературами, то є може формальний критерій, чому післяшевченківська література: реалізм, мовляв. Але перед тим були Киріло Методії, що живилися чесністю та французькою буржуазною революцією, був сентименталізм, цей архі-буржуазний вівтар західної (особливо англійської) буржуазії XVIII століття. А у нас що сентименталізм?—Квітка Грицько—цикличист. Тут ми торкаємося двох питань, де ми розікально розходимося у поглядах з автором: 1) Нам вдається, що економ. соціальний метод, що є взагалі перша така історія, що має метод, певну «філософію історії», як казали в старі часи, де читачеві з певного погляду в'ясовується, чому літературні епохи йшли в такому порядку, а не в протилежному порядку. Вони все ліпились спробами, що є охоплювали лише невеликий шматок літератури, одного письменника, або яко рід Desiderata входили в передмови, в окремі місця тексту, не пророблюючи матеріалу по суті як такого.

Книга В. Коряка нам вдається в цьому відношенні поворотною. Це є не тільки перша підсумкова праця укр. літератури, де автор всі підвали пробує охопити економічно-соціальним методом, що є взагалі перша така історія, що має метод, певну «філософію історії», як казали в старі часи, де читачеві з певного погляду в'ясовується, чому літературні епохи йшли в такому порядку, а не в протилежному порядку. Звичайно праця В. Коряка, як і все в світі була підготована. Самий метод вже досить відроблений на інших літературах. Крім того автор мав підгірдок використати такі нові праці, як М. Грушевського «Історія української літератури», що лише недавно зробилась відомою в нас ширшим колам та зовсім

На табл. (стор. 13) перед ним стоїть ві-

дія: «Доба раннього феодалізму», а далі «Торговельний капіталізм». Ранній феодалізм це доба Меровінгів та Карла Великого, а в час Х-ХІІІ століття, Володимир Великий, гайдильний час. Хіба це не середньовіччя? І хіба розвиток міст торгівельного капіталу, з ХІІІ століття на Заході, Ганза теж не середньовіччя? В такому разі треба умовитися в терміні. Термін «середньовіччя» створений гуманістами, які означають того «темного періоду», що лежав між занепадом античності та її відродженням в особі цих самих гуманістів. Біди гуманісті! А В. Коряк як раз й помістив їх у середньовіччя. Для цього «середньовіччя» є «середньовічні» перехід від феодалізму до торгівельного капіталізму. Чи варто з цього часу створювати цілу епоху. У В. Коряка вона характеризується як «крайніцька доба», а хіба самі країнці не існували й не розвивалися аж до 1861 року. Що торкається літератури (а це ж історія літератури), то тут особливо важливо дати собі місце. Самий розкид середньовіччя на Україні, то В. Коряку вдається XVI століття. Ідея це що епоха перекладів біблії на народну мову, в зв'язку з розвитком протестантизму, час засудів. Для загалу, є їм'ям засудів, які виникають як раз про дукту нової доби, з їїм принципом—мета випадає засоби, чисто комерційного характеру, школами для виховання свідської аристократії й т. д.

Нечітко оскреслені періодизації відбились на викладі окремих розділів. Що-перше в тих же самих розділах раз-у-раз говориться про якщо однієї харacterу й однієї доби. Дімі в самому викладі починає якось ясно уявлення хронологічної послідовності, етапів розвитку. Розійті про торгівельний капіталізм починається з Європи XV-XVI століття, потім про Шекспіра, потім Канті, але тут треба їх замінити новими, а не засудити. Іще слід би спинитися на розділі «добра фінансового капіталізму», що існує виключно тільки в таблиці.

Нечітко оскреслені періодизації відбились на викладі окремих розділів. Що-перше в тих же самих розділах раз-у-раз говориться про якщо однієї харacterу й однієї доби. Дімі в самому викладі починає якось ясно уявлення хронологічної послідовності, етапів розвитку. Розійті про торгівельний капіталізм починається з Європи XV-XVI століття, потім про Шекспіра, потім Канті, але тут треба їх замінити новими, а не засудити. Іще слід би спинитися на розділі «добра фінансового капіталізму», що існує виключно тільки в таблиці.

Що торкається деталів, то тут є безлат скілької, нового матеріалу. На жаль автор раз-у-раз залидає багато хоча охопити і заходити підозріливий виклад. От хоча б ріжкі класифікації казок на стр. 25-27. Знагання поставити поруч єї «Словом о полку Ігоревім» інші твори, як «Еда», «Нібушуні», «Пісню про Ролана» не приводить до уявлення про їхній характер (відмінний в кожному разі) та оригінальність від них «Слова».

Що торкається дрібних помилок, то ми їх, звичайно, вичислити не будемо. Йнакож вони повідомляють тому, що автор залидає симіль йде дали своїх джерел. До того ж треба пошикотувати, що В. Коряк не заливає, єврідії він заводить ти, чи інші дж. Це значить що він завівши в наукову цілістю вінажки.

Ми павели що зауваження не для того, щоб змінити відати значення появі цієї книжки, а зазначено нами на початку. В цій збірці добрий матеріал, оброблений вперше з погляду стального історико-філософічного методу, і це по суті є нас вперше. Виклад жиний, книга читається легко, але «читати» її для підготовленого читача все ж важко. Автор не претендує на підручник, в змислі підручника він заснований на підручнику Ог. Дорошевського. Але підручником вона звичайно, служить може, особливо в вищих школах. А для дослідників літератури вона повинна зробитися стимулом до історично-систематичного діяння.

А. КОВАЛІВСЬКИЙ.

Від редакції: Видана ЦВУ книжка В. Коряка являється такою повинною для української історії літератури і в такій мірі відмінною від всіх попередніх історій, що, очевидно, включче багато обговорень. Відзначаючи позитивність появі цієї першої марксиської історії літератури, що явно спричиняється до дальнішого розроблення по цьому шляху літератури, редакція вважає працю автором цієї статті зауваження, що до окресленості висунено В. Коряком схеми за дискусійні.

Питання про схему остаткови важливі, що потребує дальнішого обговорення.

— Коли командир полка не погодиться підписати наказа про вихід з міста до моменту поставлення поїзда, нам доведеться взяти заложниками його дружину і доньку. Так чи інакш, він більше в наших руках, а ніж у його.

У вартового ходить піт...

Він пусить попередити воєнкома... Повстанці... з'єднання штабу... Ні! це не можливо...

треба бігти до воєнкома... Але вартовий... Залишити варту теж—суд і штрахова рота...

У вартового ходить ноги...

Вартовому моторошно, як при поїздінику.

Вартовий забув про линчу... забув про донівку, про сходку.

Годинник на башті б'є розмірою й чітко. Йому байдужо, чи буде змінений вартовий чи...

Йому, однак до того, що називається начварт. Його які бути дозвілло й у свій час...

Він пробив—дівчини.

Вартовий не спить, як стуками поти за фірмовою стінкою, як підганяє навколо...

Думка про донесення воєнкому охопила всю його істоту.

Ріжково-коров'я шкіри од чампочки зробили більшими. Ніч—густіна і холодніна.

У двері увійшов начварт,—за ним ще три чампочки.

І сповідний вигляд здавався важко декодуваним. У начварті осушилася від, камікет на броні, проте очі прозорі, як морозна сін, чорнонармійською першовою поїхалою.

Вартовий міцніше сдамся гамінкові, дужче притягне ноги і затягне щогляд.

Знайти... До скрипів з тріщинами... Так... так...

Думка плутається, терпиться одна об одну, коломаючи.

МИХ. БОНДАРЕНКО.

Начвартова зрада.

(Оповідання).

1921 рік. Осінь. Ніч.

Нічно, в касарні особлива тишія. Такої немає. Ось, наприклад, на пошті,—там вона прозора й лемка. А тутечки якась густа, стискає і навіть липка.

В касарні особлива тишія...

Коли черговий не спить, він може замісити підтвердити.

Проте, це може підтвердити також і вартовий. Він безумовно не спить, бо стоїть коло касарні в трішми, у невеликій кімнаті завгоста.

Слугодні він не спить від 10 до 2 ночі.

Це набирається для тишії час.

Поруч з кімнатою завгоста—вартове по менікання.

Вони одгорожені тіхукою фанеровою стінкою,—і крізь цю стінку все чути.

І коли чути,—тоді немає тишії. Тоді вартовий не думає про те, що він дома, або що він робить допомоги на сході про знайтичність Червоної армії. Тоді він ці про віщо не думає.

Слухає—і все.

Дзвінкий тенорик без перестану розказує. Розказує про те, як брали Лисичанськ, як замінічина колія боягнулась коромислом... блеснуло синевінням відомим і завернуло до ясі. Як пройшло по цій колії броне-потяг, і як потяг прулемети пронизували тіла зелених союзів... і людей, що за ними попричаливалися... Як були одстутивані більші і як білі вибузували зірки на лобах є червоної.

*) Начальник варти.

Тепорик—хлопець бувалий. Завжди оповідав, довго й цікаво.

А крізь фанерову стінку, здається, ще цікавіше. І голос грубий.

Вартовий здає на стінку і гамінкову підперси. Силкнувався явити собі цього хлопця ацією і предикцією. А тепорик не втав. То він кану тварин є лобозову свічкою, то карасірю умивався, то 10 ночі якось шірділ не спав і, зрештою, він 15 разів поранений...

За цим—стихло...

Всі заможки... Знову почало стукачіть хроплива червононармійська і... тишія...

Хіба що начварт?*) замуртили «зубучка».

**

Годинник на башті пробив дванадцять. За вікном із

В. МИСІК.

У стелу.

У стелу покручені шлях
через села, хутори, долини
глухе й глухе. Десь у віках
чумаки тут, кажуть, ходили.
Ті ж таки, що в піснях, давно;
сиві вуси—єд польки жовти,
доморослими кріпкими плююном
чумаки іх пахни в поході.
Одходили свої вікі, вікі.
Де я поділісь мажи рибучі.
За рудим затихло країм,
Тілько шлях лишився та круч.
Сіль і риба! Тепер у нас
і досвіку їх не поїсти!
Возять їх швидкі поїзди,
возять їх чумаки-машинисти.
Мажи їх тепер не риблють,
не тріснують запізні ярма,
мов багаті тяжкі, у полях
дим смистить через гори, яма.

I скоріш і дешевше. Тому
тико тан у лунній долині,
I в тонкім стеловім диму
глухна шлях у далекі сині,
I люді нема. Та й кому ж
аке діло до цього стелу?
Над місточком і хмарі глуши
I глибоке-глибоке небо.
Еже з одного боку вода
так розміла—лиш камінь колій,—
в місці камені лежить руда
древня бaba на східень чолом.
На страшна ти нікому вже.
Хто побачить тебе? А може
хто побачить—помислить: ех,
для хліва була б ой-я гожай!
Постойте, доставте кесет,
задимити і піде, де треба.
I по капле, як синий мед,
Знов на тебе спокійне небо.

ОСТАП ВІШНЯ

Реп'яшки.

I.

ХОДИМЕМО Й МИ.

Редігійність підунаша...
Не тільки в нас, а й окрізь, по всім світі.
Америка примищала вже, як зауважати па-
разитів до церкви.

Кіно слуги божої завела... Картини показує...

Бажуль, що нібі діомагас...

Та інакше й бути не може... А чого на-
справді, не піти, коли там яку-небудь «Жі-
ні» іррашує, показують!?

З охотою...

Ми бік її у нас так, пішов біз за любки.

Та що як-би—ікони поздімало, та хор «Веселіно» під час сезону сіває—що-дія-
хови-би до церкви... А так.., школи.

II.

Правду таки, писав Брилов про того пуш-
тятинника, що його ведмідь од аух беріг...

Бувас...

От пріміром, якийсь поет у «Вечернєм Ра-
діо» (Харків) рекламиув ресторан «Слон»...

Прекрасного вірша написав хлоп'яга та
зжив «образом» не дуже підходящого.

Однак вірш:

— Слушай друг мой, чо ти весел
И отого ти попохе?

— Потому чо в «Слон» ходи я

И так сяно всегда я.

Гам, брат кухня сто прелест,

Ято як спросиш вміг дают
А дадут так масла шелест
Слишев післяко минут.

Чим те масло шелестить, не сказано, а про
те догадатись можна.

Лихі години хто піде туди істи масло «з
шелестом»... Поезія—лукава штука...

III.

«НА БОГА».

Афіша красується по всім Харкову про те, що
що приїздить сюди на гастролі оперова сту-
дія ім. Шалапіна.

Інтересно адміністрація надрукувала туго
афішу: «Гастролі»—такими літерами, «Оpe-
рової студії» отакісісінськими літератка-
ми, ледве-ледве помітними, а слова: «Ф. І.
Шалапін»—отакісісінськими червоноюми на
всю афішу літерицами...

Іходить люд харківський і рветься до афіш:
— Шалапін приїздить!

Доки він там дочітається, що то тільки:
— Шалапін!

Звється це на Благазі: — Взять—

— «на бога»

— «на баса»

— «на ультору»

— «на гедза».

Так от і кажемо ми адміністрації тобі сту-
дії:

— «Не беріть нас за бога!».

Ви же не благазіанці, а Харків не базар, а
центр і культурний і адміністративний

ВПЛИВ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ НА ОРГАНІЗМ.

I. ВПЛИВ ВПРАВ НА М'ЯЗИ ТА КІСТИ.

Посвід повсякденного життя показує нам, що скільки досвідчений робітник буває витривалий від малодосвідченого. Людини, що звикли до сидичого життя, особливо вічувають вплив вправ при ходінні, або коли сходять на гору, єдно ведомим то-що.

Моско робив спроби з гирями, причому пристягом 70 дін дієздатність зростала з 25 до 125 фунтів.

Тревес, учень Моско, підіймав вантажі перенесених різномірно час од часу (50 кг секунда) при належному фіксованому позі, і мірив рівень під'їму на дініні, що крутиться.

Він знайшов, що рукою можна лише короткий час виконувати максимальну роботу і що пізніше, щоб зберігти високий рівень під'їму, треба зменшити нагрузку, поки паренті не доситьно буде зміненої величини, при якій м'язи годинами можуть продовжувати роботу тим же темпом.

Ця величина збільшується помалу спиралими. Так, наприклад, робили спроби—коли початковий вантаж важив 35 кілограмів, а після 4-х тижнів вправ він збільшився до 40 кілограмів, з другого боку, вантаж, що його узвес час підіймали, збільшився вагою з 11 до 29 кіл. Отже, виявлене в кілограмометрах робота зростає майже в 2½ раз.

Ці данні мають велике значення для правильної постановки треніровок, для та званого тренажу.

Поруч вилив вправ на м'язів йде і вплив їх на кістки. На підставі дослідів Вольфа ми знаємо, що кістки простосовуються до кожової зміни сил тиги і тиснення. Це пристосування йде за принципом—досліти за доломогою яко мога меншого кісткового матеріалу все більшої стійкості, що до чиїї тиці і тиснення.

Бояка зміна діяльності проводить після дового виливу до зміни зорянини і вну-
трішньої архітектоніки кісток. На кістки похребтіни, що підтримуються в нормальному стані почали напруженими м'язів, всією однобічно збільшеною цієї діяльності м'язів виправлює тіло: з другого боку, пе-
нікруївлення можна виправити відповідно однобічно вправою м'язів, коли ще не із-
стало зорянини зміни м'язів.

Гармонійний розвиток усіх м'язів тіла зу-
стрічається дуже рідко. Однобічний жа розвиток не має піктого значення для здо-
ровля і некрасивий в розумінні естетичному. Інтенсивна треніровка притягає до м'язів
силу крові і в м'язах з'осерджується багато похідних матеріалів. Коли ж ці по-
хідні сили відходять до будь якої групи органів, у даному разі до м'язів, то це ве-
рушує певну гармонію. Ми зазадаємо по-
винні знати прікір наслідки цих порушень.

Ось тому вирази м'язів треба будувати на
розумінні основах гармонії і їм треба ста-
віти певні межі індивідуального й колек-
тивного розвитку.

ІІІ. ВПЛИВ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ НА ДІХАЛЬНІ ОРГАНЫ.

Щоб діхальні органи правильно функ-
ціонували, потрібний нормальний стан сер-
ця, усого кровоносного апарату, потребний
і плавлений смак кроzi.

Треба навчитися вдихати яко-мога біль-
ше повітря в легені; отже, треба щоб наші
легені вміщували яко-мога більше повітря,
тобто, малі яко-мога більшу легітеву мі-
стість. Легітева містість не така вищі
містість легенів, що міряється кількістю від-
хідженого повітря в час між найглибшим вд-
иханням і найглибшим відхідженням.

В діхальному акті беруть участь, крім
діафрагми, як відомо, ще інші діхальні м'язи, від чого грудна клітка ширшає.

М'язи підтримують злегка сушущі ребра
і повертують їх півколо продовженої осі
тіла, грудна клітка збільшується і відхи-
жується відповідно до чиїї зміни.

Коли м'язи функціонують інтенсивно, то
збільшується потреба організму на кисень,
що його і доставляють легені.

При інтенсивних руках збільшується ця
потреба на кисень і виникається вона у з-
меншенні артерій артерії не привозять крові в на-
лежній кількості для того, щоб задовіль-
нити цю потребу на кисень. Наслідком
цього є, як і по всіх інших органах, що
функціонують без належного ізіузу кисню,
збільшений рост інтенсивного дихання, в чи-
м можна на досліді перевірити—на підліт-
ківного язичкового переродження, як що
держать тварин у дуже розрізаному по-
віді.

Згідно з фізіологією, треба цікаво по-
дивитися в Колбек, що опорніна фізіологі-
ка сама по собі може тільки содіорилювати
серце; з другого боку, не можна заперечувати,
що перенапруження в спортивних
змаганнях може привести до хвороб серця.

Д-р В. БЛЯХ.

Таким чином, вправи піскових членів тіла,
під поглядом збільшення дихання, збільш-
ення життєвої місткості легенів, треба відзначи-
ти за підкориснії.

Діхальні азти, що їх вважають за авто-
матичні, рефлекторні, можна в тій чи іншій
мірі обійтися після від'їзду і тим чином
свідомою розслідкою.

Вправи, що нині хочуть розширити пра-
вильне дихання, звуть гімнастикою легенів.
Поскільки вона добре впливає на серце, со-
судини, черевні й інші органи тіла, а також
збільшує грудну клітку та вмістимість леге-
нів, що покладена лягти в основу усіх
гімнастичних вправ.

ІІІ.

ІІІ. ВПЛИВ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ НА СЕРЦЕ І ОРГАНЫ КРОВООБІГУ.

Від роботи м'язів прямо залежить діль-
ність серця та кровоносних судин.

Робота м'язів збільшує кровообіг, а та-
кож обіг лімфи через це не буває застоєм
крові в різких частинах тіла, в залежності
від стану його піроча роботи.

Найкраще виливає рух тіла на кровообіг
там, де воротна вена, тобто, там, де черевні
органі. Особливо корисні з цього боку вправи
м'язів живота, корисно також згинати і вигинати тіло. Прискорений серцебій, що
буває під впливом роботи м'язів, залежить
частково від змінення переносу до обігу
крові, буває застоєм прямо залежить від пер-
шого, починає з вагою і ростом тіла.

М'яз вмістимістю серця та вмістимістю
кровоносних жил, взятих разом, істине
співвідношення, що міняється від віку, тем-
ператури і різких первинних причин. Серце
і жили перебувають у прямому співвід-
ношенні з вагою і ростом тіла.

У дорослої людини зрост (168 сантиметрів) трохи більше, як утром проти росту
новонародженого (50 см), та ж саме можна
сказати і про калібр судинних трубок.

Що до ваги тіла, то виявляється, що у
дорослої вона збільшується майже у 20
разів (64 кг) порівняно з вагою новонародженого (3½ кг), що можна сказати
і про розміри серця, як у дорослого у 15—
16 разів більше, ніж у новонародженої ди-
чини.

За молодих рожів, серце не пропорціональ-
но зваже, порівняючи з шириною кро-
зинних жил, що є перехідом для роботи
серця.

Отже, обтяження серця в цей період під-
мікрою роботою дуже небезпечно. Най-
кращими виразами для цього візу треба
вважати гімнастичну легенів, всі природні
рухи тіла (бі

Мистецька хроніка.

ДИРИГЕНТ ПРИБІК—ЗАСЛУЖЕНИЙ АРТИСТ.

Політпросвіту підприємців порушило спрово-
куючи колективу НАБО про підтримку званих за-
мужевого артиста. Редагували діяльності артиста
одеської опери. Пробік І. В. Пробік по на-
ціональності чех. У 1881 р. він почав пра-
цювати диригентом в харк. опері і потім більш
40 років працював як різних містах України, головним чином в Одесі. Пробік відомий,
як автор кількох опер на тиховські сюжети.
Недавно цим підтримано виконано художньо-капі-
талу, присвячену РНВ, «Червоний Жовтень».

НОВА П'ЕСА Я. МАМОНОВА.

Драматург Я. Мамонов написав нову п'єсу «Батальон мертвих»—трагедія на 4 дії.

ПДДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖТЕАТР.

Головним режисером піддільського держтеа-
туру запрошено т. Гашевського. Він відомий
як великий режисер Пролеткульту, поста-
вивши п'єс «Противогас», «Лен», «Чус»,
«Москва» і «Вінниця СРОР».

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖТЕАТР.

Полтавський Операційний відділ держтеа-
туру, ім. Т. Шевченка, що гратиме в на-
ступному сезоні в Полтаві, дотацію в сумі—
12.000 карб. Уповноважений театр вийшов
до Москви для запрошення кількох акторів у
склад трупи.

ДЕРЖТЕАТР У ДОНБАСІ.

Остаточно з'ясовано і затверджено маршрут
подорожі філіїму держ. театру ім. Франка в
Донбасі. Жовтень театр гратиме в Артемів-
ську, Лисичанську—Луганську, Криворігом—Січень—
Оталико, лютий і березень—рудники й шахти. За
всіма опіропілотами погоджено справу про
закріплення за театром помешкань в зази-
чених містах. Сезон розпочнеться п'єсою Кур-
чіпова—«Бумуна в степах», далі піде «Шухий
штурм» і «Мандат».

Прохання до інших гаєт передрукувати.

Голова Комітету Канцелярський.

(Лист із Франції).

У Паризі виникла нова літературно-ху-
дожня течія. Проводії її—бувші ліві фран-
цузькі художники і літератори назвали його
Сюрреалізм—надреалізм. Течія має два при-
ла з явно ворожими і протилежними один
одному тенденціями, вони поєднують парадок-
сальність. Перший маніфест, вміщений у щомі-
сячнику «La revolution surrealiste», що
бого видав П'єр Наваль та Бенжамен Парет,
написано майже в апокаліптичних тонах, як
і належить літературі інтелігенції, що пли-
ве без керма і без вітров, ходом історичного
розвитку обінта від усіх берегів.

«Але знано більше нічого робити, інте-
лігент не має знатнін, тільки син лишається
людиною! Її права на волю... Ми всі під вла-
довою сна навіть коли ми не спимо, то все ж
коримося його силі»...

Шо можна сказати про такий маніфест.

«Приміти туніженні и оскорбленині»—
закликають скривджені інтелігенти з «La
revolution»... примітий бачити прекрасні
сии замісць сумного життя.

Маніфест має особливі знатнін, як істо-
ричний документ, бо не вораки, не маленька
група містників та декадентів його видав, а
коли можна так висловитися, визнані пред-
ставники французького мистецтва. Серед
співробітників цього журналу є такі Жеміль,
Шакассо, Буаф, Андре Бретон, Макс Морі-
зо і Луї Арагон.

Маніфест відкриває післявоєнну кризу фран-
цузької культури. Надреалізм доводиться
рідним братом німецькому експресіонізму,
як своїми художніми тенденціями, так і сво-
їм соціальним змістом: те ж тікнання від жит-
тя, від реалізму, теж підтримування пись-
містичних, похмуріх, містичних настроїв.
Шкідівство культури, ліквідаторство ре-

зідальні та художні традиції французького
мистецтва—ось що значить цей маніфест.
Але не тільки ця течія розцвітає у Франції. У віршові на це група літераторів та
художників, серед яких є авторитети для
Франції прізвища, випустила у щомісячнику
«Сюрреалізм», що його видав Іван Голін,
Марсель Арланд та Альберт Барот, маніфест,
вигаданий з якого я наважу: «дійсність є основа
всікого величного мистецтва. Без неї нікого
буття, нікої субстанції. Дійсність це земля
під нашими ногами, а небо над головою. Все,
що творить художник, має за відправну точ-
ку природу».

Як бачимо, це вже зовсім інше. Ми не
знаємо, що буде за цим маніфестом, але у
всякому разі можемо сказати, що ці худож-
ники дивляться ще на життя незаплановані
ми очима.

Ми готові вірити, що вони ще можуть
творити та розвиватися. Надреаліст № 2
може право вважати себе за послідовників
Гільйома Аполінера в літературі і Сезанна в
малюстрі.

Софіальна цінність їхнього маніфесту
збільшується тим, що він оголосив війну
тому під'упадочному і нездоровому мистец-
ству, що повинно «розважати» покоління,
якому потрібне після війни «забуття». Ми не
знаємо, можливо надреаліст № 2 розмаху-
ють тільки картонними масен; можливо, гіль-
ьйом тута за тихим, спокійним добосним жит-
тим, спричиняється до видання їхнього мані-
фесту, але як що художники, що виголоси-
ли цей маніфест, працюють його в
серйоз, то надаю їхній мистецькій рафі-
нізму мусить неминуче стати і політичним
розвитком.

A.

Нові видання.

НОВА КНИГА. Державне видавництво Ук-
раїни 1925, № 4-6, 82 ст.

Нарешті, після довгої перерви, з'явилася
нова книжка «Нової Книги»—в новій об-
ертці, з нововідкритим складом співробітників,
змістом та програмою.

Бібліографічний журнал на Україні—про-
лема пастільки реально нееквівалентна, про
того потребу і зміст так багато говорилося (при-
гадаю, що в статті Г. Конобреї та М. Голте-
вича в «Культурі і побуті»)—що можна
віднести, обійтися без звичайних вступних
рядків рецензії—про потребу і користь «Но-
вої Книги».

Такий журнал нам потрібний, його треба
організувати, регулярний вихід його треба
засигнати—це інше буде в процесі роботи.

З цього боку редакція має зробити все
що—насамперед, підготувати видання його: у
бібліографічному журналі подібні і потрібні
зміни—рідні непримістям.

Перше, що кидиться у зірі, коли знай-
мися зі змістом «Нової Книги»—це вели-
чезна хроніка. Хроніка займає майже чверть
усієї книжки. Складено її дуже живо і ці-
каво, притому використано в значній мірі
і закордонну бібліографічну літературу (не-

звертаючи увагу на відсутність завдання цих
рецензій). «Нова Книга»—це рекомендатель-
ний каталог і читачі її мають право сподіва-
тися знайти у ній не тільки повідомлення про
головний факт, «книжка підходить», «книжка
непридатна»—а й з'ясувати причини, чому

Для нас зовсім незрозуміле завдання цих
рецензій. «Нова Книга»—це рекомендатель-
ний каталог і читачі її мають право сподіва-
тися знайти у ній не тільки повідомлення про
головний факт, «книжка підходить», «книжка
непридатна»—а й з'ясувати причини, чому

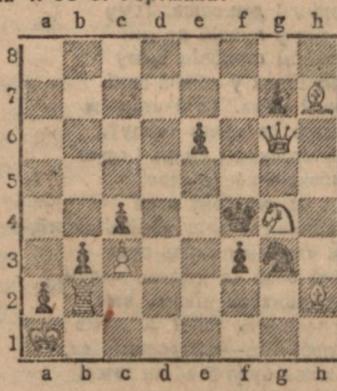
Шахи й шашки.

За редакцією І. Л. Янушпольського.

Ч. 33, 13 вересня 1925 року.

Завдання ч. 33 С. Гартмана.

Етюд ч. 31. Г. В. Петрова.



Біл—Кр a1 Fg6 Tb2 Ch2 h7 Kg4 p. c3 (7)
Чорн—Кр f4 Kg3 p. a2 b3, c4, e6, f3, g7 (8)

Мат за два ходи.

Партія ч. 33. Індійська.

Відіграно на Всесоюзному турнірі-чемпіонаті у Ленінграді у серпні 1925 р.

Чорн—А. Рабинович.

1. d2-d4	K g8-f6	21. T e2-e5	17-f6
2. c2-c4	g7-g5	22. K g3-h1	T a8-f8
3. K b1-c3	C f8-g7	23. K h1-f2	F h4-h6? 8
4. e2-e4	d7-d5	24. F d4-c4!	K d7-c5
5. C f1-d3	0-0 1	25. a2-a3	F b6-g7 4
6. K g1-e2	K b8-d7	26. b2-b4	a5-b4
7. 0-0	e7-e5	27. a3:b4	K c5-b7
8. h2-h3	T f8-e8 2	28. T e3-a3	T f8-b8
9. C e1-e3!	e5:d4	29. T a3-e7	F g7-f8?
10. C e3-d4	K d7-e5	30. e4-e5	f6-f5
11. f2-f4	K e5:d3	31. T f3-c3	T f8-c8
12. F d1: d3	b7-b6	32. e5-e6	F c8-f8
13. K e2-g3	G c8-b7	33. F c4-a6	F f8-g7
14. T a1-e1	a7-a5	34. T c3-c4 5	K b7-d8
15. T e1-e2	K f6-d7	35. K g1-h2	b6-b5
16. C d4:g7	K p g8 : g7	36. T c4-c2	g6-g5
17. F d3-d4+	K p g7-d8	37. T a7-a8	T b8-a8
18. K c3-d5	C b7: d5	38. F a6:a5	F g7-f9
19. c4:d5	F d8-h4	39. F a8-a6	Чорн відіграв 9
20. T f1-f3	T e8-e7		

1) Тут краще було брати 5...e7-e5: 6.

2) Чорн недосвідчили значіння 8 ходу біліх, слід було негайно 8...e5: 6.

3) Білі гахали продовжувати 23...f6-f5, але злякались ходу 24. ef : T f5 : 25. K f2-g4.

Однака аналіз показує, що у чорних є досить оборони проти цього ходу.

4) Цей хід достатньо губить партію, слід було ходом a5—a4 переходити ходом b4.

5) Протіш було грati 34. T : b7 T : b7 i 35. F a8+

6) Ця партія характеризує стиль гри чемпіона СРСР.

ХРОНІКА:

Всесоюзний шаховий турнір-чемпіонат 1925 р., що почався 10 серпня у Ленінграді, притяг
майже найкращих шахматистів СРСР. Не без боротьби торішнього переможцем став грос-
майстер Юхиму Дмитровичу Боголюбову (Київ-Німеччина) і цього року дostaлося звання чем-
піону СРСР. Кінцевий результат турніру: Боголюбов виграв 14 з 19, Левенфіш 13, I. Рабинович
12½, Гогольф, Іллін-Женевський і Романовський по 11, А. Рабинович і Сергєєв по 10, Вільнер
(чемпіон України), Зубарев і Куббелль по 9½, Солезенз 9, Григорев 8, Касперський 7, Созин 6½
Ненароков 6, Фрейман 5 і Кутузов 4.

У Москву відбувається тепер Всесоюзний турнір робітників. Харківські товарищи Тесленко
(Сортитровочна), Фрейдберг (ХПЗ) і Шапіро (ВЕК) підуть попереду.

ди вирвались з сел, щоб поділитися із землянами
та молебнами від цих хитроць ділово-шахових
спасистів—то банди Іванда нападає на спорож-
ні села і пограбує їх.